Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (åttonde avdelningen)

den 21 januari 2021 *

”Begäran om förhandsavgörande – Socialpolitik – Likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet – Direktiv 79/7/EEG – Artikel 4.1 – Frivillig förtidspensionering – Förtidspension – Huruvida rätt till sådan pension föreligger – Det pensionsbelopp som ska erhållas måste uppgå till minst det lagstadgade minimipensionsbeloppet – Andel arbetstagare av respektive kön som utesluts från möjlighet till förtidspension – Motivering av en eventuell nackdel för kvinnliga arbetstagare – Syftet med den berörda medlemsstatens socialpolitik”

I mål C-843/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Överdomstolen i den autonoma regionen Katalonien, Spanien) genom beslut av den 12 november 2019, som inkom till domstolen den 20 november 2019, i målet

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

mot

BT,

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden N. Wahl samt domarna F. Biltgen (referent) och L.S. Rossi,

generaladvokat: G. Hogan,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), genom A. Álvarez Moreno och G. Guadaño Segovia, båda i egenskap av ombud,

– BT, genom I. de Gispert Català, abogado,

– Spaniens regering, genom S. Jiménez García, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: spanska.

– Portugals regering, genom A. Pimenta, M. Carneiro, M.J. Marques och P. Barros da Costa, samtliga i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom I. Galindo Martín och C. Valero, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4.1 i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT L 6, 1979, s. 24; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 111).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Nationella institutet för social trygghet, Spanien) och BT angående INSS beslut att inte bevilja henne förtidspension.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 I artikel 1 i direktiv 79/7 föreskrivs följande:

”Avsikten med detta direktiv är att på området social trygghet och när det gäller andra inslag av socialt skydd enligt artikel 3 successivt genomföra principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet, härefter kallad ’likabehandlingsprincipen’.”

4 Direktivet är enligt artikel 3.1 a däri tillämpligt på lagstadgade system som lämnar skydd vid bland annat ålderdom.

5 I artikel 4.1 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”Likabehandlingsprincipen innebär att det inte skall förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, särskilt med hänvisning till äktenskaplig status eller familjestatus, i synnerhet vad beträffar

– systemens räckvidd och villkoren för tillgång till dem,

– skyldighet att betala avgifter och beräkningen av avgifterna,

– beräkningen av förmåner, bland annat tillägg avseende make/maka och familjemedlemmar samt de villkor som bestämmer varaktigheten och bibehållandet av rätten till bidrag.”

6 I artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/54/EG av den 5 juli 2006 om genomförandet av principen om lika möjligheter och likabehandling av kvinnor och män i arbetslivet (EUT L 204, 2006, s. 23) föreskrivs följande:

”I detta direktiv avses med

…

b) indirekt diskriminering: när en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringssätt särskilt missgynnar personer av ett visst kön jämfört med personer av det andra könet, om inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet objektivt kan motiveras av ett berättigat mål och medlen för att uppnå detta mål är lämpliga och nödvändiga,

…”

Spansk rätt

7 Artikel 59 i Ley General de la Seguridad Social (allmän lag om socialförsäkring), vars konsoliderade lydelse godkändes genom Real Decreto Legislativo 8/2015 (kungligt lagstiftningsdekret 8/2015) av den 30 oktober 2015 (BOE nr 261 av den 31 oktober 2015), i den lydelse som var tillämplig vid tidpunkten för omständigheterna i målet (nedan kallad LGSS), har rubriken ”Tilläggsbelopp för pensioner som understiger minipensionen”: I artikel 59.1 första stycket föreskrivs följande:

”Personer som uppbär avgiftsfinansierad ålderspension från systemet för social trygghet och som inte uppbär någon inkomst av tjänst, kapital, eller inkomst från näringsverksamhet eller av vinst, i enlighet med vad som föreskrivs för dessa inkomster vid inkomstbeskattningen avseende fysiska personer, eller personer som uppbär sådana inkomster utan att dessa inkomster överskrider det belopp som varje år har fastställts i Ley de Presupuestos Generales del Estado (statens allmänna budgetlag), har rätt till nödvändiga tillägg för att uppnå minimipensionsbeloppet, i enlighet med vad som föreskrivs i lag eller förordning, under förutsättning att personen i fråga är bosatt i Spanien.”

8 Artikel 208 LGSS har rubriken ”Förtidspension på begäran av den sökande” och föreskriver följande i punkt 1:

”För att kunna beviljas förtidspension ska sökanden uppfylla följande villkor:

a) Den sökande ska ha uppnått en ålder som är högst två år lägre än den ålder som är tillämplig i varje enskilt fall enligt artikel 205.1 a. I detta sammanhang ska de nedsättningskoefficienter som avses i artikel 206 inte vara tillämpliga.

b) Vidare ska den sökande styrka att en avgiftsperiod på minst 35 år har fullgjorts, varvid den proportionella del som utgörs av tillägg inte ska beaktas …

c) När de allmänna och särskilda villkoren för den här typen av pension är uppfyllda, måste det pensionsbelopp som ska erhållas vara högre än det minimipensionsbelopp som sökanden skulle vara berättigad till med hänsyn till dennes familjesituation då vederbörande uppnår 65 års ålder. I annat fall är sökanden inte berättigad till en sådan förtidspension.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

9 BT omfattades, i egenskap av hushållsanställd, av ett särskilt spanskt socialt trygghetssystem som var förbehållet denna kategori av arbetstagare (nedan kallat det särskilda systemet). BT betalade in avgifter till detta system under 14 054 dagar, med undantag för 166 dagar.

10 Den 12 december 2016 ansökte hon hos INSS om att beviljas förtidspension enligt artikel 208 LGSS från och med den 4 januari 2017, då hon fyllde 63 år.

11 Genom beslut av den 19 december 2016 – vilket fastställdes genom beslut med anledning av att BT inkommit med klagomål – avslog INSS nämnda ansökan med motiveringen att BT inte uppfyllde villkoret för rätt till förtidspension enligt artikel 208.1 c i denna lag, eftersom det pensionsbelopp som hon skulle ha erhållit var lägre än det minimipensionsbelopp som hon med hänsyn till sin familjesituation hade kunnat göra anspråk på vid 65 års ålder.

12 Juzgado de lo Social nr 10 de Barcelona (Arbetsdomstol nr 10 i Barcelona, Spanien) biföll BT:s talan mot dessa beslut. Denna domstol fann att nämnda bestämmelse i LGSS innebar en indirekt diskriminering av kvinnor i strid med direktiv 79/7, eftersom dessa är i majoritet inom sektorn för hushållsanställda och eftersom en arbetstagare inom denna bransch, även om vederbörande hade betalat in avgifter till det särskilda systemet under 44 och ett halvt år, enligt samma domstol inte skulle ha rätt till en pension som uppgår till ett belopp som gör det möjligt för vederbörande att ansöka om och beviljas förtidspension vid 63 års ålder.

13 INSS överklagade denna dom till den hänskjutande domstolen, det vill säga Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Överdomstolen i den autonoma regionen Katalonien, Spanien). Nämnda domstol har påpekat att beräkningsunderlaget för avgifterna till det särskilda systemet ursprungligen var lägre än beräkningsunderlaget till det allmänna spanska systemet för social trygghet. Pensionerna för dem som var anslutna till det särskilda systemet var följaktligen även lägre än pensionerna för dem som var anslutna till det allmänna systemet. Beräkningsunderlaget för avgifterna till det särskilda systemet anpassades emellertid gradvis till det underlag som gällde för avgifter till det allmänna systemet, från och med att det första systemet integrerades i det andra systemet under år 2012.

14 Enligt den hänskjutande domstolen är artikel 208.1 c LGSS tillämplig på samtliga arbetstagare som omfattas av det allmänna systemet för social trygghet. Genom att de anslutna personer som frivilligt beslutar att gå i förtidspension – men för vilka det i detta sammanhang aktuella pensionsbeloppet inte når upp till det lagstadgade minimipensionsbelopp som de har rätt till vid 65 års ålder – utesluts från rätt till förtidspension, undviker denna bestämmelse att ett pensionstillägg måste betalas ut till dem, vilket skulle medföra kostnader för den nationella budgeten. Den nämnda bestämmelsen är dessutom förenlig med Europeiska unionens pensionsmål, som består i att uppnå en långsiktigt hållbar balans mellan tiden i arbetslivet och tiden som pensionär. Det skulle i detta avseende vara oförenligt med tendensen att höja pensionsåldern och förstärka incitamenten till en förlängning av arbetslivet, som unionen uppmuntrar till, att en arbetstagare på eget initiativ kan tidigarelägga sin pensionsålder utan någon som helst minskning av sitt pensionsbelopp, tack vare att ett pensionstillägg betalas ut. Den hänskjutande domstolen har dessutom understrukit att det inte uppställs något sådant villkor som det som föreskrivs i nämnda bestämmelse när förtidspensioneringen sker av skäl som inte kan tillskrivas arbetstagaren, såsom en företagsrekonstruktion, och således omfattas av artikel 207 LGSS.

15 Den hänskjutande domstolen har angett att enligt officiell statistik är 89 procent av hushållsanställda som är anslutna till det särskilda systemet kvinnor. Vid prövningen av huruvida artikel 208.1 c i denna lag medför en indirekt diskriminering av kvinnliga arbetstagare, anser den hänskjutande domstolen emellertid att samtliga personer som är anslutna till det allmänna systemet för social trygghet ska beaktas, vilka alla omfattas av tillämpningsområdet för denna bestämmelse. Det är således fråga om att, utöver de personer som är anslutna till det särskilda systemet, bland annat beakta kvinnor som av andra skäl, såsom äktenskap, barn eller deltidsarbete, har betalat in avgifter med ett lägre belopp och under en kortare period.

16 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende påpekat att det framgår av den statistik som lagts fram av Ministerio de inclusión, Seguridad Social y Migraciones (ministeriet för integration, social trygghet och migration, Spanien) att en större andel pensionerade kvinnor än män erhåller ett pensionstillägg för att nå upp till den lagstadgade minimipensionen, vilket tyder på att fler kvinnor än män missgynnas av bestämmelsen i artikel 208.1 c i nämnda lag. Enligt denna bestämmelse krävs nämligen, för att en arbetstagare som frivilligt beslutar att förtidspensionera sig ska ha rätt till förtidspension, att vederbörande ska vara berättigad till den lagstadgade minimipensionen på grundval

av sina egna inbetalade avgifter, utan att ett sådant pensionstillägg behöver betalas ut. Den hänskjutande domstolen har framhållit att 422 112 män under år 2018 uppbar pensionstillägg, vilket motsvarar 15,23 procent av de pensioner som betalas ut till män, jämfört med 468 822 kvinnor, det vill säga 31,45 procent av de pensioner som betalas ut till kvinnor.

17 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Överdomstolen i den autonoma regionen Katalonien) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Ska förbudet mot indirekt diskriminering på grund av kön i fråga om tillgång till och beräkning av sociala trygghetsförmåner enligt artikel 4 i direktiv 79/7 tolkas så, att det utgör hinder för eller motsätter sig en bestämmelse i nationell rätt, såsom artikel 208[.1] c [LGSS], enligt vilken det, för att en person som är ansluten till det allmänna pensionssystemet ska kunna välja att gå i pension i förtid, krävs att den pension vederbörande har rätt till – beräknad enligt det allmänna systemet exklusive eventuella tillägg – uppgår till minst ett belopp motsvarande minimipensionen, i den mån nämnda bestämmelse indirekt diskriminerar kvinnor som är anslutna till det allmänna systemet, på grund av att den tillämpas på ett mycket större antal kvinnor än män?”

Prövning av tolkningsfrågan

18 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 4.1 i direktiv 79/7 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning som, när en arbetstagare som är ansluten till det allmänna systemet för social trygghet frivilligt väljer att gå i pension i förtid, uppställer som krav för rätten till förtidspension att pensionsbeloppet minst uppgår till ett belopp motsvarande den minimipension som arbetstagaren skulle ha rätt till vid 65 års ålder, i den mån som denna lagstiftning särskilt missgynnar kvinnliga arbetstagare i förhållande till manliga arbetstagare.

19 Enligt artikel 208.1 c LGSS krävs för rätt till förtidspension på den berördes begäran att det pensionsbelopp som ska erhållas överstiger det minimipensionsbelopp som är tillämpligt på den berörde när han eller hon fyller 65 år. Detta krav tillkommer utöver de övriga villkor för rätt till sådan förtidspension som anges i artikel 208.1 a och b. Dessa villkor består i att den berörda personen dels ska ha uppnått en ålder som inte är mer än två år lägre än den ålder som föreskrivs i denna lag för rätt till pension, dels ska kunna styrka en faktisk avgiftsperiod på 35 år.

20 Domstolen har redan slagit fast att unionsrätten, närmare bestämt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 166, 2004, s. 1, och rättelse i EUT L 200, 2004, s. 1), i princip inte utgör hinder för en sådan nationell bestämmelse som artikel 208.1 c LGSS, enligt vilken förtida pension nekas om det belopp som den sökande skulle ha haft rätt till i sådan pension inte uppgår till det minimipensionsbelopp vederbörande skulle erhålla när han eller hon uppnår ordinarie pensionsålder (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 december 2019, Bocero Torrico och Bode, C-398/18 och C-428/18, EU:C:2019:1050, punkterna 25–27).

21 Det ska emellertid prövas huruvida, i det nationella målet, den nationella lagstiftarens val är förenligt med direktiv 79/7 (se, analogt, dom av den 14 april 2015, Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, punkt 26).

22 Nämnda artikel 4.1 första strecksatsen, jämförd med artikel 3.1 a tredje strecksatsen, i direktivet förbjuder all form av diskriminering på grund av kön i fråga om bland annat villkoren för tillgång till lagstadgade system som lämnar skydd vid ålderdom (dom av den 26 juni 2018, MB (könskorrigering och ålderspension), C-451/16, EU:C:2018:492, punkt 32). Det är utrett att det system för förtidspension som är aktuellt i det nationella målet ingår bland dessa system.

23 Domstolen konstaterar inledningsvis att en nationell lagstiftning som den som är i fråga i det nationella målet inte medför någon direkt diskriminering på grund av kön, eftersom den utan åtskillnad är tillämplig på såväl kvinnliga som manliga arbetstagare.

24 När det gäller frågan huruvida en sådan lagstiftning innehåller en indirekt diskriminering erinrar domstolen om att detta begrepp, såvitt avser direktiv 79/7, ska förstås på samma sätt som vad avser direktiv 2006/54 (dom av den 8 maj 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punkt 37 och där angiven rättspraxis). Enligt artikel 2.1 b i sistnämnda direktiv är det dock fråga om indirekt diskriminering på grund av kön när en skenbart neutral bestämmelse eller ett skenbart neutralt kriterium eller förfaringssätt särskilt missgynnar personer av ett visst kön jämfört med personer av det andra könet, om inte bestämmelsen, kriteriet eller förfaringssättet objektivt kan motiveras av ett berättigat mål och medlen för att uppnå detta mål är lämpliga och nödvändiga.

25 Personer kan anses vara särskilt missgynnade om det styrks att en sådan lagstiftning som den som är aktuell i det nationella målet missgynnar betydligt fler personer av det ena könet än personer av det andra könet. Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma om så är fallet i det nationella målet (se, bland annat, dom av den 8 maj 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punkt 38 och där angiven rättspraxis).

26 Om den nationella domstolen, som i förevarande fall, har tillgång till statistiska uppgifter har EU-domstolen slagit fast dels att det ankommer på den nationella domstolen att beakta samtliga arbetstagare som omfattas av de nationella bestämmelser som ger upphov till särbehandlingen, dels att den bästa jämförelsemetoden är att jämföra den andel av den kvinnliga arbetskraften på vilken bestämmelserna ska tillämpas som påverkas respektive inte påverkas av den påstådda särbehandlingen med motsvarande andel av den manliga arbetskraften på vilken bestämmelserna också ska tillämpas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 september 2020, YS (Tjänstepension till högre tjänstemän), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 52 och där angiven rättspraxis).

27 Det ankommer härvid på den nationella domstolen att bedöma om den statistik som åberopas är tillförlitlig och kan beaktas, det vill säga att den inte är uttryck för rent slumpmässiga eller konjunkturbetonade företeelser och att den är tillräckligt signifikant (dom av den 24 september 2020, YS (Tjänstepension till högre tjänstemän), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 51 och där angiven rättspraxis).

28 I förevarande fall ska det för det första, i likhet med vad den hänskjutande domstolen har föreslagit, inte bara tas hänsyn till de personer som är anslutna till det särskilda systemet, utan även till samtliga arbetstagare som omfattas av det allmänna spanska systemet för social trygghet, inom vilket nämnda personer som är anslutna till det särskilda systemet är integrerade. De bestämmelser som är i fråga i det nationella målet är nämligen tillämpliga på samtliga personer som är anslutna till det allmänna systemet.

29 Såsom den hänskjutande domstolen också har påpekat, kan andelen personer som är anslutna till det allmänna systemet för social trygghet och som missgynnas av artikel 208.1 c LGSS för det andra identifieras på ett tillförlitligt sätt genom att jämföra antalet pensionärer som uppbär ett pensionstillägg för att nå upp till det lagstadgade minimipensionsbeloppet med det totala antalet pensionärer som omfattas av detta system. Det är nämligen just de personer som erhåller ett pensionstillägg som har fått avslag på sin ansökan om förtidspension enligt nämnda bestämmelse, eftersom det pensionsbelopp som ska utbetalas vid den tidpunkt då en sådan ansökan lämnas in skulle ha varit lägre än nämnda lagstadgade minimipension. Att endast beakta antalet personer som faktiskt har fått avslag på en ansökan om förtidspension med tillämpning av artikel 208.1 c i denna lag, såsom INSS och den spanska regeringen har föreslagit i sina skriftliga yttranden, ger däremot inte nödvändigtvis en indikation på antalet personer som påverkas av denna bestämmelse, eftersom det inte är uteslutet att många av dessa personer inte har ingett någon sådan ansökan.

30 För att i förevarande fall avgöra om artikel 208.1 c LGSS i sig innehåller en indirekt diskriminering i strid med artikel 4.1 i direktiv 79/7 ska, för det tredje, emellertid de personer beaktas som fått avslag på en ansökan om förtidspension enbart med tillämpning av nämnda artikel 208.1 c utan att det härvid tas hänsyn till personer som, utöver det villkor som denna bestämmelse föreskriver, inte uppfyller villkoren avseende ålder eller avgiftsperiodens längd som föreskrivs i artikel 208.1 a och b för att beviljas sådan pension. Huruvida det föreligger en dylik indirekt diskriminering eller inte kan, såsom INSS och den spanska regeringen påpekar i sina skriftliga yttranden, påvisas genom att det under samma år tas hänsyn till antalet nya pensionärer som uppfyller villkoret i artikel 208.1 b LGSS, det vill säga att ha betalat in avgifter under mer än 35 år, och som uppbär pensionstillägg, i förhållande till det totala antalet nya pensionärer under samma år.

31 Av det ovan anförda kan följande slutsatser dras såvitt gäller det nationella målet. För det fall den statistik som lagts fram för den hänskjutande domstolen skulle påvisa att det, bland de nyblivna kvinnliga pensionärer som omfattas av det allmänna systemet för social trygghet, finns en andel som betalat in avgifter under mer än 35 år och som uppbär pensionstillägg som är betydligt högre än motsvarande andel bland nyblivna manliga pensionärer som omfattas av det allmänna systemet för social trygghet, finner domstolen att artikel 208.1 c LGSS ska anses innehålla en indirekt diskriminering på grund av kön i strid med artikel 4.1 i direktiv 79/7, med mindre än att det finns sakliga skäl för detta som inte har något med diskriminering på grund av kön att göra (se, analogt, dom av den 8 maj 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punkt 47).

32 De bestämmelser som är aktuella i det nationella målet skulle således vara motiverade i synnerhet om den hänskjutande domstolen skulle konstatera att de svarar mot ett legitimt socialpolitiskt mål, är ägnade att uppnå det mål som eftersträvas och är nödvändiga för att uppnå detta mål, varvid det ska preciseras att de endast kan anses vara ägnade att säkerställa förverkligandet av det åberopade målet om de verkligen tillgodoser behovet av att uppnå målet och genomförs på ett sammanhängande och systematiskt sätt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 september 2020, YS (Tjänstepension till högre tjänstemän), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 56 och där angiven rättspraxis).

33 Det finns vidare anledning att erinra om att medlemsstaterna har ett stort utrymme för eget skön när de väljer åtgärder för att förverkliga målen för sin social- och sysselsättningspolitik (dom av den 24 september 2020, YS (Tjänstepension till högre tjänstemän), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 57 och där angiven rättspraxis).

34 I förevarande fall har den hänskjutande domstolen angett att den spanska lagstiftaren har antagit artikel 208.1 c LGSS mot bakgrund av spansk rätt, enligt vilken ingen får erhålla en pension som understiger den minimipension som fastställts varje år, och som anses utgöra existensminimum, vilket i vissa fall medför utbetalning av ett pensionstillägg i enlighet med artikel 59 i nämnda lag. Den lagstiftning som är i fråga i målet vid den nationella domstolen får emellertid till följd att ett visst antal arbetstagare som frivilligt vill tidigarelägga sin pensionering och därmed komma i åtnjutande av förtidspension, därför nekas förtidspension på grund av att pensionsbeloppet är lägre än minimipensionen och att den därmed, enligt tillämplig nationell rätt, skulle ge den berörde arbetstagaren rätt till ett pensionstillägg.

35 Domstolen har i detta avseende slagit fast dels att det utgör en integrerad del av medlemsstaternas socialpolitik att tillerkänna medborgarna en inkomst som uppgår till existensminimum, dels att utbetalning av ett utjämningstillägg i syfte att garantera dess mottagare ett existensminimum vid otillräcklig pension utgör en legitim målsättning i socialpolitiken som saknar samband med varje form av diskriminering på grund av kön (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 oktober 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, punkterna 89–91 och där angiven rättspraxis).

36 Vad gäller frågan huruvida den nationella lagstiftning som är i fråga i det nationella målet är motiverad har INSS och den spanska regeringen i sina skriftliga yttranden gjort gällande att genom att undanta personer som beslutar sig för att tidigarelägga sin pensionering men som med hänsyn till storleken på

denna pension skulle ha rätt till ett pensionstillägg från staten, syftar artikel 208.1 c LGSS till att upprätthålla det spanska socialförsäkringssystemets bärkraft i ett längre perspektiv och att uppnå en långsiktigt hållbar balans mellan tiden i arbetslivet och tiden som pensionär. Rätt till förtidspension utan några som helst restriktioner skulle nämligen få långtgående konsekvenser för finansieringen av pensionssystemet.

37 Det framgår i detta sammanhang såväl av beslutet om hänskjutande som av INSS och den spanska regeringens skriftliga yttranden att målsättningen med den nationella lagstiftning som är aktuell i det nationella målet är förenlig med unionens målsättning, vilken nämns i kommissionens grönbok av den 7 juli 2010, med rubriken ”Grönbok med sikte på tillräckliga, långsiktigt bärkraftiga och trygga pensionssystem i EU” (COM(2010) 365 final) och i kommissionens vitbok av den 16 februari 2012, med rubriken ”En agenda för tillräckliga, trygga och långsiktigt bärkraftiga pensioner” (COM(2012) 55 final), och består i att uppnå en långsiktigt hållbar balans mellan tiden i arbetslivet och tiden som pensionär, bland annat med hänsyn till förändringar i den förväntade livslängden, för att framtidens pensioner ska vara tillräckliga och långsiktigt bärkraftiga.

38 Domstolen har emellertid haft tillfälle att slå fast att diskriminering på grund av kön inte kan motiveras av budgethänsyn. Målen att säkerställa en hållbar finansiering av ålderspensionssystemet kan däremot, med beaktande av det stora utrymme för skönsmässig bedömning som medlemsstaterna har, anses utgöra legitima socialpolitiska mål som helt saknar samband med diskriminering på grund av kön (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 september 2020, YS (Tjänstepension till högre tjänstemän), C-223/19, EU:C:2020:753, punkterna 60 och 61).

39 Den målsättning som INSS och den spanska regeringen har åberopat kan således i princip motivera en eventuell särbehandling till nackdel för kvinnliga arbetstagare som indirekt följer av tillämpningen av artikel 208.1 c LGSS.

40 En sådan nationell lagstiftning framstår som ägnad att uppnå nämnda mål. Att utesluta personer som frivilligt avser att gå i pension i förtid, men där det belopp som en sådan pension uppgår till skulle ge rätt till ett pensionstillägg, från rätten till förtidspension syftar nämligen till att trygga finansieringen av det spanska systemet för social trygghet och tenderar att förlänga dessa personers tid i arbetslivet. Såsom framgår av beslutet om hänskjutande skulle, i avsaknad av en sådan uteslutning, de berörda personernas rätt att uppbära förtidspension jämte ett pensionstillägg får en negativ inverkan på genomförandet av dessa mål, eftersom det bland annat skulle göra det möjligt för dessa personer att arbeta kortare tid genom att gå i förtidspension, utan att de för den skulle behöva utstå en minskning av deras framtida pensionsbelopp.

41 Den nationella lagstiftning som är i fråga i målet vid den nationella domstolen har dessutom genomförts på ett sammanhängande och systematiskt sätt, eftersom den är tillämplig på alla arbetstagare som är anslutna till det allmänna spanska systemet för social trygghet.

42 Det framgår även att denna nationella lagstiftning inte medför åtgärder som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträvade målen. En sådan lagstiftning nekar nämligen rätt till förtidspension endast för personer som frivilligt avser att gå i pension i förtid, men där pensionsbeloppet skulle medföra en belastning för det nationella systemet för social trygghet i så måtto att det skulle leda till utbetalning av ett pensionstillägg till dem. Det framgår dessutom av handlingarna i målet att en sådan uteslutning endast kan tillämpas om arbetstagaren går i förtidspension efter ett uttryckligt beslut från dennes sida, och inte på grund av en orsak som inte kan tillskrivas arbetstagaren, exempelvis i samband med en omstrukturering av företaget. För övrigt hade den nationella lagstiftaren, såsom kommissionen har angett i sitt skriftliga yttrande, inte kunnat göra ett annat val av lagstiftning, i form av ett undantag från garantin att erhålla ett minimipensionsbelopp vid frivillig förtidspensionering, utan att äventyra det socialpolitiska mål som eftersträvas med denna garanti, såsom detta har angetts i punkt 35 i förevarande dom.

43 Mot denna bakgrund ska den ställda frågan besvaras på följande sätt. Artikel 4.1 i direktiv 79/7 ska tolkas så, att den inte utgör hinder för en nationell lagstiftning som, när en arbetstagare som är ansluten till det allmänna systemet för social trygghet frivilligt väljer att gå i pension i förtid, uppställer som krav för rätten till förtidspension att pensionsbeloppet minst uppgår till ett belopp motsvarande den minimipension som arbetstagaren skulle ha rätt till vid 65 års ålder, även om denna lagstiftning särskilt missgynnar kvinnliga arbetstagare i förhållande till manliga arbetstagare, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva. Det ovannämnda gäller dock under förutsättning att denna konsekvens motiveras av objektiva och legitima socialpolitiska skäl som inte har något med diskriminering på grund av kön att göra.

Rättegångskostnader

44 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

Artikel 4.1 i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet ska tolkas så, att den inte utgör hinder för en nationell lagstiftning som, när en arbetstagare som är ansluten till det allmänna systemet för social trygghet frivilligt väljer att gå i pension i förtid, uppställer som krav för rätten till förtidspension att pensionsbeloppet minst uppgår till ett belopp motsvarande den minimipension som arbetstagaren skulle ha rätt till vid 65 års ålder, även om denna lagstiftning särskilt missgynnar kvinnliga arbetstagare i förhållande till manliga arbetstagare, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva. Det ovannämnda gäller dock under förutsättning att denna konsekvens motiveras av objektiva och legitima socialpolitiska skäl som inte har något med diskriminering på grund av kön att göra.

Underskrifter